

Védett bogarak és futóbogarak (Coleoptera, Carabidae) a Nyugat-Mecsekből

KUTASI CSABA

Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ
MTM Bakonyi Természettudományi Múzeuma
8420 Zirc, Rákóczi tér 3-5.
e-mail: kutasi.csaba@nhmus.hu

Rezümé: Futóbogarakat vizsgáltunk 2019-ben, május és október között a Nyugat-Mecsekben főként talajcsapdázással és parttaposással. 15 helyszínen 90 talajcsapdát helyeztünk le különböző erdőkbe, 11 vízparti élőhelyen pedig parttaposással gyűjtöttünk. A fajlistához hozzáadtuk a 11. Biodiverzitás Napon, Cserkúton kimutatott futóbogarak adatait is. A két időszakban 144 futóbogarat gyűjtöttünk, melyek között 18 védett és 9 Mecsekre új faj található. A vizsgálatok során összesen 37 védett bogárfaj került elő, melyek között 5 Natura 2000-es, közösségi jelentőségű faj volt (*Lucanus cervus*, *Cucujus cinnaberinus*, *Cerambyx cerdo*, *Morimus funereus*, *Rosalia alpina*).

Kulcsszavak: védett fajok, Mecsekre új fajok, futóbogarak, cincérek, lapbogarak, szarvasbogarak, biborbogarak, ganéjtúró bogarak, gýászbogarak

Protected beetles (Coleoptera) and ground beetles (Carabidae) from West Mecsek Mountains

Summary: In 2019, between May and October, we studied carabid beetles in the Western Mecsek region, primarily using pitfall trapping and shoreline trampling. At 15 locations, we placed 90 pitfall traps in various forests, while at 11 riparian habitats, we collected specimens through shoreline trampling. Data from carabid beetles identified on the 11th Biodiversity Day in Cserkút were also added to the species list. Over the two periods, we collected 144 carabid beetles, among which were 18 protected species and 9 species new to the Mecsek region. During the research, a total of 37 protected beetle species were documented, including 5 Natura 2000 species of community importance: *Lucanus cervus*, *Cucujus cinnaberinus*, *Cerambyx cerdo*, *Morimus funereus*, and *Rosalia alpina*.

Keywords: protected beetles, new species, Carabidae, Cerambycidae, Cucujidae, Lucanidae, Pyrochroidae, Rhysodidae, Scarabaeidae, Tenebrionidae

Bevezetés

A Mecsekérc Zrt. megbízásából, egy környezeti hatástanulmány készítése során végeztünk rovaratani vizsgálatokat a Nyugat-Mecsek különböző élőhelyein. A kutatások egyik célja, a kijelölt területeken a futóbogarak felmérése volt. Ennek a bogárcsaládnak a fajai a környezeti tényezők megváltozására érzékenyen reagálnak, ezért indikátor szervezetekként is jól használhatók (Rainio – Niemelä 2003, Ludwiczak et al. 2020). Természetvédelmi szempontból is fontos csoport, hazánkban a bogarak között a legtöbb védett faj közülük kerül ki (2 fokozottan védett és 55 védett). A családba tartozó fajok jórészt a talajszinten kialakult bogár-együttesek meghatározó elemei. A Mecsek futóbogár faunája viszonylag jól kutatott, melyben Horvatovich Sándornak volt jelentős szerepe, összefoglaló eredményeit a Kelet-Mecsekből publikálta (1991). A Mecsek egész területén előforduló futóbogarak összegzését Tallósi Béla és munkatársai (2006) tették közzé.

Anyag és Módszer

Felmérésünket az alábbi települések közigazgatási területén végeztük: Abaliget, Cserkút, Kővágószőlős, Kővágótöttös, Orfú, Pécs. A vizsgált területek futóbogaráiról korábban több adatot is ismertettek. Kővágószőlősen, a Jakab-hegy déli lejtőjén, rekultivált meddőhányó mintavételezése során 5 védett futóbogarat és további 11 Carabidae-fajt közöltek (Sár – Dudás 2002). A Mecsek futóbogár faunáját összegző dolgozatban (Tallósi et al. 2006) az adatok nagy része nem tartalmaz pontos helymegjelölést. A beazonosítható helyszínnel rendelkező fajokat áttekintve, korábban már 112 futóbogárfaj előfordulását igazolták az általunk vizsgált területről.

Vizsgálatainkat 2019-ben, május végétől október elejéig (05.20-10.02.) végeztük, melynek során 13 napot töltöttünk a kijelölt területeken a futóbogarak vizsgálatával. Összesen 15 helyszínen 90 talajcsapdát helyeztünk le különböző erdőkbe, 11 vízparti élőhelyen pedig parttaposással gyűjtöttünk (**1. ábra**). A kutatási helyszínek részben üzemi területeken folytak (meddőhányók, rekultivált területek), részben pedig az érintett vízfolyások patak völgyeire (Sás-völgy, Virágos-völgy, Éger-völgy stb.) koncentráltak (**1. táblázat**).

A futóbogarak kimutatására talajcsapdás és parttaposásos mintavételezést alkalmaztunk. A talajcsapdák a peremükig a talajba leásott 0,5 literes, 9 cm átmérőjű műanyag poharak voltak, amelyek konzerváló folyadékként 2,5 deciliter, 50 %-os etilén-glikolt, csalogatóanyagként pedig ecetet tartalmaztak. A poharakat az esőtől és a kisebb emlősöktől tető védte, a minták begyűjtése havonta történt. A talajcsapda blokkokat az üzemi területeken, valamint a vízszintcsökkenés által érintett patak völgyekbe helyeztük, a mintavételezést május végétől október elejéig folytattuk. Területenként 6 csapdával gyűjtöttük a rovarokat. Ez a módszer a vízpartokon élő kisebb fajok kimutatására kevésbé alkalmas, ezért kiegészítő gyűjtésként parttaposást is végeztünk. Ez egy speciális egyeléses gyűjtés, amely a vízpartok nedves talajába járatokat ásó és az ott megbúvó rovarok gyűjtésére szolgál. A vizes talajra kifejtett nyomás (taposás) és a tömörödés következtében fellépő oxigénhiány hatására az ott élő fajok kimenekülnek búvóhelyükről és így összegyűjthetők.

A Magyar Biodiverzitás Napokat 2013-ban Cserkút és Kővágószőlős határában tartották. A rendezvény során, május 17-19. között intenzív gyűjtések folytak a térség-

ben, a futóbogarak vizsgálatát a jelen dolgozat szerzője végezte. Mivel az adatok a vizsgált területen belül voltak, ezért ezek is itt kerültek ismertetésre.

1. Ábra: Mintavételi helyek a vizsgálati területen (Mintavételi módok: fekete körök: talajcsapda, piros háromszög: parttáposás, fehér körök: 2013-as mintavétel)

1. Táblázat: A vizsgált területek és gyűjtési módszerek

Település	Mintavételi hely	élőhely	módszer	mintavétel kezdete
Abaliget	Szarvaskút-forrás völgye	patakpart	parttáposás	2019.06.17.
Cserkút	Jakab-hegy		talajcsapda	2013.05.17.
Cserkút	patak völgy, meddőhányó (rekultivált)	gyep, tölgyes	talajcsapda, parttáposás	2013.05.17.
Kővágószőlős	cserkúti kanyar	akác, nyáras	talajcsapda	2019.05.20.

Település	Mintavételi hely	élőhely	módszer	mintavétel kezdete
Kővágószőlős	Kajdacs-víz	égeres, tópart	talajcsapda, parttáposás	2019.05.21.
Kővágószőlős	meddőhányók (rekultivált)	akác, fűzes, tölgyes	talajcsapda	2019.05.20.
Kővágószőlős	rekultivált terület	erdőszél, nyáras	talajcsapda	2019.05.20.
Kővágószőlős	Nyáras-völgy	patakpart	parttáposás	2019.06.17.
Kővágószőlős	Virágos-völgy	patakpart	talajcsapda, parttáposás	2019.05.22.
Kővágószőlős	záportározó	tópart	parttáposás	2019.07.02. 2013.05.17.
Kővágótöttös	Petőcz-puszta	cserjés	talajcsapda	2019.05.21.
Kővágótöttös	Csetre	erdősáv, forrás, patakpart	talajcsapda, parttáposás	2019.05.20.
Kővágótöttös	Sás-völgy	patakpart	talajcsapda, parttáposás	2019.05.22.
Orfű	lefolyástalan tó az abaligeti műút mellett	tópart	parttáposás	2019.06.17.
Orfű	Sárkány-völgy	bükkös	talajcsapda	2019.06.17.
Pécs	Éger-völgy	égeres, patakpart, tópart	talajcsapda, parttáposás	2019.05.21.
Pécs	Keleti légakna	cserjés	talajcsapda	2019.05.22.
Pécs	Rózsa-völgy	patakpart	parttáposás	2019.07.03.
Pécs	Szuadó-forrás	égeres	talajcsapda, parttáposás	2019.05.25.
Pécs	Szuadó-völgy és a Rákos-völgy találkozás	patakpart	talajcsapda, parttáposás	2019.05.22.

Eredmények

A talajcsapdázás során, 2019.05.20. és 10.02. között összesen 77 futóbogárfaj 2618 egyedét gyűjtöttük. A parttáposással együtt, a vizsgálat során begyűjtött, több mint 3500 példányból 124 fajt sikerült kimutatnunk. A 2013-as adatokat is felhasználva 144 faj előfordulását igazoltuk a területről. Ezek közül kilencet még nem közöltek a Mecsekben (Tallósi et al. 2006). Az új fajokat a *Licinus depressus* kivételével part-

taposással gyűjtöttük: *Agonum duftschmidi*, *A. versutum*, *Dyschirius chalybeus gibbifrons*, *Elaphropus haemorrhoidalis*, *Elaphrus aureus*, *E. uliginosus*, *Licinus depressus*, *Oodes gracilis*, *Stenolophus steveni*.

A kimutatott futóbogarak listája

Abax carinatus (Duftschmid, 1812): Abaliget: Szarvaskút-forrás völgye, Cserkút (tölgyes); Kővágószőlős: cserkúti kanyar, Kajdacs-víz, rekultivált terület (tölgyes, füzes, nyaras, erdőszél); Kővágótöttös: Csetre, Sás-völgy; Orfú: Sárkány-völgy; Pécs: Éger-völgy, Szuadó-forrás, Szuadó-völgy

Abax parallelepipedus (Piller et Mitterpacher, 1783): Cserkút (tölgyes); Kővágószőlős: cserkúti kanyar, Kajdacs-víz, rekultivált meddő, rekultivált terület (erdőszél), Virágos-völgy; Kővágótöttös: Csetre, Sás-völgy; Orfú: Sárkány-völgy; Pécs: Éger-völgy, Szuadó-forrás, Szuadó-völgy

Abax parallelus (Duftschmid, 1812): Cserkút (tölgyes); Kővágószőlős: cserkúti kanyar, Kajdacs-víz, Virágos-völgy; Kővágótöttös: Csetre, Petőcz-puszta, Sás-völgy; Orfú: Sárkány-völgy; Pécs: Éger-völgy, Keleti-légakna, Rózsa-völgy, Szuadó-forrás, Szuadó-völgy

Acupalpus exiguus (Dejean, 1829): Kővágószőlős: záportározó

Acupalpus flavicollis (Sturm, 1825): Orfú: lefolyástalan-tó; Pécs: Éger-völgy (tópart)

Acupalpus luteatus (Duftschmid, 1812): Kővágószőlős: záportározó

Acupalpus maculatus Schaum, 1860: Kővágószőlős: záportározó; Orfú: lefolyástalan-tó

Agonum angustatum Dejean, 1828: Cserkút: Jakab-hegy; Kővágótöttös: Csetre; Orfú: lefolyástalan-tó

Agonum duftschmidi J. Schmidt, 1994 Kővágószőlős: Kajdacs-víz; Kővágótöttös: Csetre, Sás-völgy; Orfú: lefolyástalan-tó; Pécs: Éger-völgy, Rózsa-völgy

Agonum lugens (Duftschmid, 1812): Kővágószőlős: záportározó; Pécs: Éger-völgy (tópart)

Agonum scitulum Dejean, 1828: Pécs: Szuadó-völgy és Rákos-völgy találkozása

Agonum versutum Sturm, 1824: Kővágószőlős: Nyáras-völgy

Agonum viduum (Panzer, 1797): Cserkút: Jakab-hegy; Kővágószőlős: Virágos-völgy; Kővágótöttös: Csetre; Orfú: lefolyástalan-tó; Pécs: Éger-völgy (tópart), Rózsa-völgy, Szuadó-völgy

Amara aenea (De Geer, 1774): Cserkút (száraz gyepek); Kővágószőlős (meddőhányó, cserjés)

Amara anthobia A. Villa et J. B. Villa, 1833: Kővágószőlős (meddőhányó, akácos)

Amara bifrons (Gyllenhal, 1810): Kővágószőlős: záportározó

Amara convexior Stephens, 1827: Cserkút (tölgyes); Kővágószőlős: Kajdacs-víz; Kővágótöttös: Sás-völgy; Orfú: Sárkány-völgy

Amara familiaris (Duftschmid, 1812): Cserkút (patak völgy)

Amara sabulosa (Audinet-Serville, 1821): Kővágószőlős: záportározó

Amara saphyrea Dejean, 1828: Cserkút (tölgyes): Kővágószőlős: rekultivált terület (erdőszél)

Amara similata (Gyllenhal, 1810): Kővágószőlős: Csetre

Anchomenus dorsalis (Pontoppidan, 1763): Kővágószőlős: meddőhányó (akácos), rekultivált terület (erdőszél), záportározó; Kővágótöttös: Csetre; Pécs: Éger-völgy

Anisodactylus binotatus (Fabricius, 1787): Kővágószőlős: Kajdacs-tó, záportározó; Orfú: lefolyástalan-tó; Pécs: Éger-völgy (tópart), Rózsa-völgy

- Asaphidion flavipes** (Linnaeus, 1761): Kővágószőlős: Nyáras-völgy; Kővágótöttös: Csetre; Pécs: Szuadó-forrás
- Badister dilatatus** Chaudoir, 1837: Orfú: lefolyástalan-tó
- Badister sodalis** (Duftschmid, 1812): Cserkút (patak völgy)
- Badister unipustulatus** Bonelli, 1813: Orfú: lefolyástalan-tó
- Bembidion articulatum** (Panzer, 1796): Kővágószőlős: Kajdacs-tó, záportározó; Kővágótöttös: Csetre; Orfú: lefolyástalan-tó; Pécs: Éger-völgy (tópart)
- Bembidion assimile** (Gyllenhal, 1810): Kővágószőlős: záportározó
- Bembidion dalmatinum** (Dejean, 1831): Abaliget: Szarvaskút-forrás völgye; Cserkút (patak völgy); Kővágószőlős: Kajdacs-víz, Nyáras-völgy, Virágos-völgy; Kővágótöttös: Sás-völgy; Pécs: Éger-völgy, Rózsa-völgy, Szuadó-forrás, Szuadó-völgy
- Bembidion dentellum** (Thunberg, 1787): Cserkút (patak völgy)
- Bembidion elongatum** (Dejean, 1831): Cserkút (patak völgy); Kővágószőlős: Kajdacs-víz, Virágos-völgy; Kővágótöttös: Sás-völgy
- Bembidion fumigatum** (Duftschmid, 1812): Kővágószőlős: záportározó
- Bembidion illigeri** Netolitzky, 1914: Kővágószőlős: Kajdacs-tó, Nyáras-völgy, záportározó
- Bembidion inoptatum** (Schaum, 1857): Kővágószőlős: záportározó; Orfú: lefolyástalan-tó
- Bembidion lampros** (Herbst, 1784): Abaliget: Szarvaskút-forrás völgye; Cserkút (patak völgy); Kővágószőlős: Nyáras-völgy; Kővágótöttös: Sás-völgy; Pécs: Szuadó-völgy
- Bembidion minimum** (Fabricius, 1792): Kővágószőlős: záportározó
- Bembidion octomaculatum** (Goeze, 1777): Cserkút: Jakab-hegy; Kővágószőlős: záportározó
- Bembidion properans** (Stephens, 1828): Kővágószőlős: Kajdacs-víz, Nyáras-völgy, záportározó; Kővágótöttös: Sás-völgy; Orfú: lefolyástalan-tó; Pécs: Szuadó-völgy
- Bembidion quadrimaculatum** (Linnaeus, 1761): Kővágószőlős: Kajdacs-tó, Nyáras-völgy, záportározó; Kővágótöttös: Sás-völgy; Orfú: lefolyástalan-tó; Pécs: Szuadó-völgy
- Bembidion subcostatum javurkovae** Fassati, 1944: Kővágószőlős: Kajdacs-víz, Virágos-völgy; Kővágótöttös: Sás-völgy; Orfú: lefolyástalan-tó; Pécs: Éger-völgy, Szuadó-forrás, Szuadó-völgy
- Bembidion tenellum** (Erichson, 1837): Kővágószőlős: Kajdacs-tó, záportározó
- Bembidion tibiale** (Duftschmid, 1812): Kővágótöttös: Sás-völgy; Pécs: Éger-völgy, Szuadó-forrás
- Bembidion varium** (Olivier, 1795): Kővágószőlős: Kajdacs-tó, záportározó
- Brachinus crepitans** (Linnaeus, 1758): Kővágószőlős: cserkúti kanyar, meddőhányó (akác, cserjés), rekultivált terület (tölgyes, füzes, nyaras, erdőszél), záportározó; Kővágótöttös: Csetre (forrás)
- Brachinus elegans** Chaudoir, 1842: Kővágószőlős: záportározó; Kővágótöttös: Csetre
- Brachinus explodens** Duftschmid, 1812: Cserkút (patak völgy); Kővágószőlős: rekultivált terület (tölgyes); Kővágótöttös: Csetre
- Brachinus psophia** Audinet-Serville, 1821: Kővágótöttös: Csetre
- Bradycellus csikii** Laczó, 1912: Kővágószőlős: Kajdacs-tó
- Calathus cinctus** Motschulsky, 1850: Kővágószőlős: rekultivált terület (füzes)
- Calathus fuscipes** (Goeze, 1777): Kővágószőlős: cserkúti kanyar, rekultivált terület (füzes, nyaras, erdőszél); Kővágótöttös: Csetre, Petőcz-pusztá; Orfú: Sárkány-völgy; Pécs: Keleti-légakna
- Calathus melanocephalus** (Linnaeus, 1758): Pécs: Keleti-légakna
- Calosoma inquisitor** (Linnaeus, 1758): Cserkút (füzes, patakpart, tölgyes)

Calosoma sycophanta (Linnaeus, 1758): Cserkút (füzes)

Carabus cancellatus maximus Haury, 1880: Kővágószőlős: Kajdacs-víz, Virágos-völgy; Kővágótöttös: Csetre, Sás-völgy; Orfú: Sárkány-völgy; Pécs: Keleti-légakna

Carabus convexus Fabricius, 1775: Cserkút (száraz gyepek, tölgyes); Kővágószőlős: cserkúti kanyar, Kajdacs-víz, rekultivált terület (füzes, erdőszél); Kővágótöttös: Csetre; Pécs: Éger-völgy

Carabus coriaceus praeillyricus Szél, 1993: Kővágószőlős: cserkúti kanyar, Kajdacs, meddőhányó (akác), rekultivált terület (füzes, nyaras), Virágos-völgy; Kővágótöttös: Petőcz-puszta, Sás-völgy; Orfú: Sárkány-völgy; Pécs: Négy Barát-forrás és Farkas-forrás között, Éger-völgy, Keleti-légakna, Szuadó-forrás, Szuadó-völgy

Carabus germari exasperatus Duftschmid, 1812: Kővágószőlős: rekultivált terület (füzes)

Carabus granulatus Linnaeus, 1758: Kővágószőlős: Kajdacs-víz; Kővágótöttös: Csetre (forrás)

Carabus hortensis Linnaeus, 1758: Cserkút (patakpart, tölgyes); Pécs: Éger-völgy, Szuadó-völgy

Carabus intricatus Linnaeus, 1761: Kővágószőlős: Virágos-völgy; Kővágótöttös: Sás-völgy

Carabus nemoralis nemoralis Müller, 1764: Cserkút (füzes, patakpart, tölgyes); Kővágószőlős: cserkúti kanyar, Kajdacs-víz, rekultivált terület (tölgyes, erdőszél); Kővágótöttös: Csetre, Petőcz-puszta, Sás-völgy; Orfú: Sárkány-völgy; Pécs: Éger-völgy, Szuadó-völgy

Carabus scheidleri praescheidleri Mandl, 1965: Kővágószőlős: Kajdacs-víz, rekultivált terület (erdőszél), Virágos-völgy; Kővágótöttös: Csetre (forrás), Petőcz-puszta, Sás-völgy; Orfú: Sárkány-völgy; Pécs: Éger-völgy, Keleti-légakna, Szuadó-völgy

Carabus ulrichii baranyensis Sokolař, 1908: Cserkút (füzes, tölgyes); Kővágószőlős: cserkúti kanyar, meddőhányó (akác), rekultivált terület (tölgyes, erdőszél), Virágos-völgy; Kővágótöttös: Csetre, Petőcz-puszta, Sás-völgy; Orfú: Sárkány-völgy; Pécs: Keleti-légakna

Chlaenius festivus (Panzer, 1796): Kővágószőlős: záportározó; Orfú: lefolyástalan-tó

Chlaenius nigricornis (Fabricius, 1787): Pécs: Éger-völgy (tópart)

Chlaenius nitidulus (Schrank, 1781): Kővágószőlős: záportározó; Kővágótöttös: Sás-völgy

Chlaenius spoliatus (Rossi, 1792): Kővágószőlős: záportározó

Chlaenius tristis (Schaller, 1783): Kővágószőlős: záportározó; Pécs: Éger-völgy (tópart)

Chlaenius vestitus (Paykull, 1790): Kővágószőlős: Kajdacs-víz, záportározó; Kővágótöttös: Csetre

Cicindela campestris Linnaeus, 1758: Cserkút: Jakab-hegy

Clivina collaris (Herbst, 1784): Cserkút (patak-völgy); Kővágószőlős: Kajdacs-víz; Pécs: Éger-völgy, Szuadó-forrás, Szuadó-völgy

Clivina fossor (Linnaeus, 1758): Kővágószőlős: rekultivált terület (füzes); Orfú: lefolyástalan-tó

Cychrus caraboides (Linnaeus, 1758): Cserkút (patak-völgy); Kővágószőlős: Kajdacs-víz, Virágos-völgy; Kővágótöttös: Sás-völgy; Pécs: Szuadó-völgy

Cylindera germanica (Linnaeus, 1758): Kővágószőlős: rekultivált terület (erdőszél), Virágos-völgy, záportározó; Orfú: lefolyástalan-tó

Demetrius monostigma Samouelle, 1819: Kővágószőlős: záportározó

Diachromus germanus (Linnaeus, 1758): Kővágószőlős: záportározó; Pécs: Éger-völgy (tópart)

- Drypta dentata** (Rossi, 1790): Kővágótöttös: Sás-völgy; Pécs: Szuadó-völgy
- Dyschirius aeneus** (Dejean, 1825): Kővágószőlős: záportározó
- Dyschirius chalybeus gibbifrons** Apfelbeck, 1899: Kővágószőlős: záportározó
- Dyschirius globosus** (Herbst, 1784): Orfú: lefolyástalan-tó
- Dyschirius nitidus** (Dejean, 1825): Kővágószőlős: záportározó
- Elaphropus diabrachys** (Kolenati, 1845): Kővágószőlős: Kajdacs-tó, záportározó
- Elaphropus haemorrhoidalis** (Ponza, 1805): Kővágószőlős: Kajdacs-tó; Kővágótöttös: Sás-völgy
- Elaphrus aureus** Ph. W. J. Müller, 1821: Kővágószőlős: Nyáras-völgy, Virágos-völgy
- Elaphrus riparius** (Linnaeus, 1758): Kővágószőlős: Kajdacs-tó, záportározó
- Elaphrus uliginosus** Fabricius, 1792: Kővágószőlős: záportározó
- Harpalus atratus** Latreille, 1804: Cserkút (patakpart); Kővágószőlős: cserkúti kanyar, Kajdacs-víz; Kővágótöttös: Csetre (forrás), Sás-völgy; Pécs: Éger-völgy, Keleti-légakna, Rózsa-völgy, Szuadó-völgy
- Harpalus caspius** (Steven, 1806): Kővágószőlős: rekultivált terület (füzes, erdőszél); Kővágótöttös: Petőcz-pusztá; Pécs: Keleti-légakna
- Harpalus dimidiatus** (Rossi, 1790): Cserkút (száraz gyeper); Kővágószőlős: meddőhányó (akácos, cserjés, füzes), rekultivált terület (tölgyes, nyaras), záportározó
- Harpalus distinguendus** (Duftschmid, 1812): Kővágószőlős: záportározó
- Harpalus flavicornis** Dejean, 1829: Cserkút (száraz gyeper); Kővágószőlős: meddőhányó (füzes), rekultivált terület (erdőszél)
- Harpalus griseus** (Panzer, 1797): Kővágótöttös: Petőcz-pusztá
- Harpalus marginellus** Gyllenhal, 1827: Kővágószőlős: Virágos-völgy; Kővágótöttös: Sás-völgy; Pécs: Keleti-légakna, Szuadó-völgy
- Harpalus rubripes** (Duftschmid, 1812): Cserkút (száraz gyeper); Kővágószőlős: meddőhányó (akácos, füzes), rekultivált terület (tölgyes, nyaras, erdőszél); Kővágótöttös: Petőcz-pusztá; Pécs: Keleti-légakna
- Harpalus rufipes** (De Geer, 1774): Kővágószőlős: Kajdacs-tó, rekultivált terület (erdőszél); Kővágótöttös: Csetre, Petőcz-pusztá; Orfú: lefolyástalan-tó; Pécs: Éger-völgy, Rózsa-völgy, Szuadó-völgy
- Harpalus serripes** (Quensel in Schönherr, 1806): Kővágószőlős: rekultivált terület (nyaras, erdőszél)
- Harpalus tardus** (Panzer, 1797): Cserkút (száraz gyeper, tölgyes); Kővágószőlős: cserkúti kanyar, rekultivált terület (erdőszél)
- Harpalus tenebrosus** Dejean, 1829: Kővágószőlős: rekultivált terület (erdőszél)
- Laemostenus terricola** (Herbst, 1784): Kővágószőlős: Kajdacs-víz, rekultivált terület (erdőszél); Kővágótöttös: Csetre
- Leistus ferrugineus** (Linnaeus, 1758): Kővágószőlős: záportározó
- Leistus rufomarginatus** (Duftschmid, 1812): Cserkút (tölgyes); Kővágótöttös: Sás-völgy; Pécs: Szuadó-forrás
- Licinus depressus** (Paykull, 1790): Kővágótöttös: Csetre
- Limodromus assimilis** (Paykull, 1790): Abaliget: Szarvaskút-forrás völgye, Cserkút (patak-völgy); Kővágószőlős: Kajdacs-víz, Virágos-völgy; Kővágótöttös: Csetre (forrás); Pécs: Éger-völgy, Szuadó-forrás, Szuadó-völgy
- Loricera pilicornis** (Fabricius, 1775): Kővágószőlős: Nyáras-völgy
- Microlestes maurus** (Sturm, 1827): Kővágószőlős: meddőhányó (akácos, cserjés)
- Microlestes minutulus** (Goeze, 1777): Cserkút (száraz gyeper); Kővágószőlős: Kajdacs-tó, meddőhányó (cserjés), záportározó
- Nebria brevicollis** (Fabricius, 1792): Cserkút (füzes); Kővágótöttös: Csetre (forrás); Pécs: Éger-völgy, Szuadó-forrás, Szuadó-völgy
- Notiophilus palustris** (Duftschmid, 1812): Cserkút (füzes); Pécs: Szuadó-forrás, Szuadó-völgy

Notiophilus rufipes Curtis, 1829: Cserkút (füzes); Kővágószőlős: rekultivált terület (nyaras); Pécs: Szuadó-völgy

Oodes gracilis A. Villa et G. B. Villa, 1833: Pécs: Éger-völgy (tópart)

Oodes helopioides (Fabricius, 1792): Kővágószőlős: záportározó; Orfú: lefolyástalan-tó; Pécs: Éger-völgy

Ophonus azureus (Fabricius, 1775): Kővágószőlős: rekultivált terület (erdőszél)

Ophonus rufibarbis (Fabricius, 1792): Kővágószőlős: rekultivált terület (erdőszél)

Ophonus sabulicola (Panzer, 1796): Kővágószőlős: rekultivált terület (erdőszél)

Oxypselaphus obscurus (Herbst, 1784): Cserkút (patak völgy), Jakab-hegy; Kővágótöttös: Csetre; Orfú: lefolyástalan-tó; Pécs: Éger-völgy, Szuadó-forrás

Panagaeus cruxmajor (Linnaeus, 1758): Cserkút: patak völgy; Kővágótöttös: Csetre

Paranchus albipes (Fabricius, 1796): Abaliget: Szarvaskút-forrás völgye; Kővágószőlős: Kajdacs-víz, záportározó; Kővágótöttös: Sás-völgy; Pécs: Éger-völgy (tópart), Rózsa-völgy

Paratachys bistriatus (Duftschmid, 1812): Kővágószőlős: záportározó; Orfú: lefolyástalan-tó; Pécs: Szuadó-völgy

Platyderus rufus (Duftschmid, 1812): Kővágószőlős: Kajdacs-víz, rekultivált terület (erdőszél); Kővágótöttös: Csetre (forrás); Pécs: Éger-völgy

Poecilus cupreus (Linnaeus, 1758): Kővágószőlős: záportározó; Orfú: lefolyástalan-tó

Poecilus versicolor (Sturm, 1824): Kővágószőlős: rekultivált terület (füzes)

Pterostichus anthracinus (Illiger, 1798): Kővágószőlős: záportározó; Kővágótöttös: Csetre (forrás); Orfú: lefolyástalan-tó; Pécs: Éger-völgy

Pterostichus cursor (Dejean, 1829): Kővágószőlős: záportározó; Orfú: lefolyástalan-tó

Pterostichus elongatus (Duftschmid, 1812): Pécs: Éger-völgy (tópart)

Pterostichus melanarius (Illiger, 1798): Kővágószőlős: Kajdacs-víz, Virágos-völgy; Kővágótöttös: Csetre (forrás); Pécs: Éger-völgy, Szuadó-forrás

Pterostichus melas (Creutzer, 1799): Kővágószőlős: cserkúti kanyar, Kajdacs-víz, meddőhányó akácos, füzes, tölgyes; rekultivált terület (nyaras, erdőszél); Kővágótöttös: Csetre (forrás), Petőcz-puszta; Orfú: lefolyástalan-tó, Sárkány-völgy; Pécs: Éger-völgy, Keleti-légakna, Szuadó-forrás, Szuadó-völgy

Pterostichus minor (Gyllenhal, 1827): Cserkút: Jakab-hegy; Orfú: lefolyástalan-tó

Pterostichus niger (Schaller, 1783) Kővágószőlős: Kajdacs-víz; Kővágótöttös: Sás-völgy; Pécs: Éger-völgy, Szuadó-völgy

Pterostichus nigrita (Paykull, 1790): Cserkút: Jakab-hegy, patak völgy; Kővágószőlős: Kajdacs-víz; Kővágótöttös: Sás-völgy; Orfú: lefolyástalan-tó; Pécs: Éger-völgy, Szuadó-forrás, Szuadó-völgy

Pterostichus oblongopunctatus (Fabricius, 1787): Cserkút: patak völgy; Pécs: Éger-völgy, Szuadó-forrás, Szuadó-völgy

Pterostichus ovoideus (Sturm, 1824): Cserkút: Jakab-hegy; Kővágószőlős: rekultivált terület (füzes, nyaras); Kővágótöttös: Csetre; Pécs: Rózsa-völgy

Pterostichus strenuus (Panzer, 1796): Orfú: lefolyástalan-tó

Pterostichus vernalis (Panzer, 1796): Kővágószőlős: meddőhányó (füzes), záportározó; Kővágótöttös: Csetre; Orfú: lefolyástalan-tó; Pécs: Szuadó-völgy

Stenolophus abdominalis persicus Mannerheim, 1844: Kővágószőlős: záportározó; Kővágótöttös: Csetre; Pécs: Éger-völgy

Stenolophus mixtus (Herbst, 1784): Kővágószőlős: záportározó; Orfú: lefolyástalan-tó

Stenolophus skrimshiranus Stephens, 1828: Cserkút: Jakab-hegy, patak völgy; Orfú: lefolyástalan-tó; Pécs: Éger-völgy

Stenolophus steveni Krynicki, 1832: Kővágószőlős: Kajdacs-tó, záportározó

Stenolophus teutonus (Schrank, 1781): Kővágószőlős: Kajdacsi-tó, záportározó; Orfú: lefolyástalan-tó; Pécs: Éger-völgy

Stomis pumicatus (Panzer, 1796): Cserkút: patak völgy; Kővágószőlős: Kajdacsi-víz; Orfú: Sárkány-völgy; Pécs: Szuadó-forrás, Szuadó-völgy

Syntomus pallipes (Dejean, 1825): Kővágószőlős: rekultivált terület (erdőszél)

Trechus pilisensis Csiki, 1918: Kővágószőlős: Virágos-völgy; Pécs: Éger-völgy, Szuadó-forrás, Szuadó-völgy

Trechus quadristriatus (Schrank, 1781): Kővágószőlős: Virágos-völgy, záportározó; Pécs: Éger-völgy

Zabrus tenebrioides (Goeze, 1777): Kővágószőlős: rekultivált terület (erdőszél)

A kimutatott futóbogarak között 18 védett fajt találunk, melyek nagy része a futrinkák közé tartozik. Ezeket a fajokat az alábbiakban röviden jellemezzük. A vizsgált területre vonatkozó korábbi adataikat is megadjuk.

A védett futóbogarak listája

Calosoma inquisitor (Linnaeus, 1758) (kis bábrabló)

Magyarországon főként a domb- és hegyvidéken, lomberdőben, parkokban és gyümölcsösökben fordul elő. Nem csak a talajon vadászik, zsákmányáért a fatörzsre és a lombkoronába is felmászik (Merkl 2003). A területen az előfordulását a Jakab-hegyről már korábban közölték (Tallósi et al. 2006). 2019-ben Cserkúton, patakparti erdei élőhelyekről került elő.

Előfordulásai: Cserkút, patakpart, tölgyes, füzes

Calosoma sycophanta (Linnaeus, 1758) (aranyos bábrabló)

Hazánkban a hegy- és dombvidék erdeiben, főként tölgyeseiben él, de az Alföldön is megtalálható. Nappali aktivitású faj, fejlett hátrvas szárnya van, de szinte sohasem repül, gyakran mászkál a fatörzseken is (Merkl 2003). A vizsgált területen Cserkúton, patakparti füzesből került elő.

Előfordulása: Cserkút: patakpart, füzes

Carabus cancellatus maximus Hauray, 1880 (nagy ragyás futrinka)

A nagy ragyás futrinka a Dél-Dunántúlon élő alfaj, amely erdőkben és az erdőszélen él. Erdei élőhelyeken, bükkösben, tölgyesben, irtásréten, bokorerdőben egyaránt megtalálható (Szél et al. 2007). Ezt a nedvességkedvelő fajt a Szuadó területéről már közölték (Tallósi et al. 2006). A vizsgálataink során patakvölgyekben és nedves erdei élőhelyeken többfelé megtaláltuk, de mindenhol csak néhány példányt gyűjtöttünk.

Előfordulásai: Kővágószőlős: Kajdacsi-víz, Virágos-völgy; Kővágótöttös: Csetre, Sás-völgy; Orfú: Sárkány-völgy; Pécs: Keleti-légakna

Carabus convexus Fabricius, 1775 (selymes futrinka)

A Dunántúl meleg-száraz erdeiben, erdőszegélyein él, de bokorerdőkben és gyepekben is megtalálható (Szél et al. 2007). Kővágószőlős rekultivált meddőhányójáról közölték (Sár – Dudás 2002). Vizsgálatunk során több élőhelyről, elsősorban erdőkből került elő. Nagyobb számban a Csetrén és a Kajdacsi-víznél gyűjtöttük.

Előfordulásai: Cserkút (száraz gyepek, tölgyes); Kővágószőlős: cserkúti kanyar, Kajdacsi-víz, rekultivált terület (füzes, erdőszél); Kővágótöttös: Csetre; Pécs: Éger-völgy

Carabus coriaceus praeillyricus Szél 1993 (illír bőrfutrinka)

Az illír bőrfutrinka a Dél-Dunántúlon (elsősorban a Mecsekben), valamint az Alföldön, Mohács környékén fordul elő. Vízparti ligeterdőkben, bükkösökben, tölgyesekben, erdőszéli cserjés élőhelyeken egyaránt megtalálható (Szél et al. 2007). Kővágószőlős rekultivált meddőhányójáról és a Jakab-hegyről korábban már közölték (Sár – Dudás 2002, TALLÓSI et al. 2006). Vizsgálatunk során az egyik legelterjedtebb futrinkafaj volt. Elsősorban erdőkből került elő, a Sárkány-völgy kivételével mindenhol csak néhány példányt gyűjtöttünk belőle.

Előfordulásai: Kővágószőlős: cserkúti kanyar, Kajdacs, meddőhányó (akácos), rekultivált terület (füzes, nyaras), Virágos-völgy; Kővágótöttös: Petőcz-puszta, Sás-völgy; Orfú: Sárkány-völgy; Pécs: Négy Barát-forrás és Farkas-forrás között, Éger-völgy, Keleti-légakna, Szuadó-forrás, Szuadó-völgy

Carabus germari exasperatus Duftschmid, 1812 (dunántúli kékfutrinka)

Az egész Dunántúlon megtalálható, elsősorban erdőkben él, de fátlan élőhelyeken is előfordul, gyakran városokba is behúzódik (Szél et al. 2007). Kővágószőlős rekultivált meddőhányójáról korábban már közölték (Tallósi et al. 2006). Mindössze egy élőhelyen és csak néhány példányban tudtuk kimutatni a fajt.

Előfordulásai: Kővágószőlős: meddőhányó (füzes)

Carabus granulatus Linnaeus, 1758 (mezei futrinka)

Nedvességkedvelő faj, víz közelében, nedves réteken és vízparti erdőkben (füzesekben, égeresekben) található (Szél et al. 2007). Egyes egyedei szárnyasok, mások csökevényes szárnyúak vagy szárnyatlanok. Korhadó fák laza kérge alatt telet. Korábbi adatát ismertük a Jakab-hegyről (Tallósi et al. 2006). Kővágószőlősön kívül Kővágótöttösön is gyűjtöttük, de csak néhány példány került elő.

Előfordulásai: Kővágószőlős: Kajdacs-víz; Kővágótöttös: Csetre

Carabus hortensis Linnaeus, 1758 (aranypettyes futrinka)

Hazánkban a Dunántúlon és az Északi-középhegységben túlevelű és lombos erdőkben egyaránt megtalálható. A Nyugat-Dunántúl savanyú erdeinek sokszor domináns futrinka faja (Szél et al. 2007). Korábbi adatát ismertük Kővágószőlős-ről, rekultivált meddőhányóról (Sár – Dudás 2002) és a Jakab-hegyről (Tallósi et al. 2006). Vizsgálatunk során az Éger-völgyből, valamint Szuadó-völgy és Rákos-völgy környékéről került elő.

Előfordulásai: Pécs: Éger-völgy, Szuadó-völgy és Rákos-völgy környéke

Carabus intricatus Linnaeus, 1761 (kék laposfutrinka)

Élőhelyei a hegy- és dombvidéki bükkösök, tölgyesek, szurdokerdők és fenyvesek. Kidőlt fák, elsősorban bükk, kérge alatt gyakran található. Hazánk hegy- és dombvidéki erdeiben szinte mindenhol gyűjtötték, de sehol sem tömeges (Szél et al. 2007). Korábbi adatát ismertük a Jakab-hegyről (Tallósi et al. 2006), vizsgálatunk során két patak-völgyből csak egyelessel került elő.

Előfordulásai: Kővágószőlős: Virágos-völgy; Kővágótöttös: Sás-völgy

Carabus nemoralis Müller, 1764 (ligeti futrinka)

A domb- és hegyvidék erdeinek lakója, jellemző élőhelye a ligetes, melegkedvelő tölgyes. Helyenként gyakori faj (Szél et al. 2007). Korábbi adatát ismertük a Szuadóról (Tallósi et al. 2006). A vizsgálatunk során a legelterjedtebb futrinkafajnak bizonyult, csaknem minden erdei élőhelyen előfordult.

Előfordulásai: Cserkút (füzes, patakpart, tölgyes); Kővágószőlős: cserkúti kanyar, Kajdacs-víz, rekultivált terület (tölgyes, erdőszél); Kővágótöttös: Csetre, Petőcz-pusztá, Sás-völgy; Orfú: Sárkány-völgy; Pécs: Éger-völgy, Szuadó-völgy

Carabus scheidleri praescheidleri Mandl, 1965 (mecseki változó futrinka)

A mecseki változó futrinka nevének megfelelően főként a Mecsekben fordul elő, északon Kaposvárig, Dombóvárig van jelen. Erdei faj, a hegy- és dombvidéken, főleg bükkösökben és tölgyesekben, valamint patakparti galériaerdőkben fordul elő. Helyenként gyakori (Szél et al. 2007). Előfordulását a Jakab-hegyről és rekultivált meddőhányóról közölték (Tallósi et al. 2006). Vizsgálatunk során, az erdei élőhelyeken széles körben elterjedt és legnagyobb egyedszámban gyűjtött futrikafajnak bizonyult. A Sárkány-völgy bükkösében domináns faj volt.

Előfordulásai: Kővágószőlős: Kajdacs-víz, rekultivált terület (erdőszél), Virágos-völgy; Kővágótöttös: Csetre (forrás), Petőcz-pusztá, Sás-völgy; Orfú: Sárkány-völgy; Pécs: Éger-völgy, Keleti-légakna, Szuadó-völgy

Carabus ulrichii baranyensis Sokolař, 1908 (baranyai rezes futrinka)

A baranyai rezes futrinka a Dél-Dunántúlon él, különböző erdőtársulásokban, gyümölcsösökben és nyílt területeken is megtalálható (Szél et al. 2007). Korábbi adatát ismerjük a Szuadóról, valamint a Kővágószőlős rekultivált meddőhányójáról (Sár – Dudás 2002, Tallósi et al. 2006). Vizsgálatunk során számos erdei élőhelyről előkerült.

Előfordulásai: Cserkút (füzes, tölgyes); Kővágószőlős: cserkúti kanyar, meddőhányó (akácos), rekultivált terület (tölgyes, erdőszél), Virágos-völgy; Kővágótöttös: Csetre, Petőcz-pusztá, Sás-völgy; Orfú: Sárkány-völgy; Pécs: Keleti-légakna

Chlaenius festivus (Panzer, 1796) (díszes búzfutó)

Hazánkban sporadikus előfordulású, a sík- és dombvidéken egyaránt megtalálható. Nyílt vízparti mocsarakban, tavak partján előforduló ritka faj. Pécsről, az Éger-völgyből van korábbi adata (Tallósi et al. 2006), vizsgálatunk során két tóparton gyűjtöttük.

Előfordulásai: Kővágószőlős: Záporthározó; Orfú: lefolyástalan-tó

Cicindela campestris Linnaeus, 1758 (mezei homokfutrinka)

Hazánkban főként a sík- és dombvidék lakója, ahol növényzettel benőtt, általában kötött talajon fordul elő. Az összefüggő erdőt és a teljesen növényzetmentes helyeket kerüli (Szél 1996). Réteken, cserjéseken, erdei tisztásokon, földutak szegélyén akadhatunk rá. Korábbi adatát ismerjük a Szuadóról (Orfú), valamint a pécsi Éger-vögyből (Tallósi et al. 2006).

Előfordulásai: Cserkút: Jakab-hegy

Cylindera germanica (Linnaeus 1758) (parlagi homokfutrinka)

Hazánkban sokfelé elterjedt, száraz gyepekben, zavart élőhelyeken, szántóföldeken, parlagokon akadhatunk rá. Nem, vagy csak nagyon ritkán repül, inkább futva menekül (Merkl 2003). Korábbi adatát ismerjük Kővágószőlős rekultivált meddőhányójáról (Sár – Dudás 2002). Kővágószőlősön és Orfún gyűjtöttük.

Előfordulásai: Kővágószőlős: rekultivált terület (erdőszél), Virágos-völgy, záporthározó; Orfú: lefolyástalan-tó

Cychrus caraboides (Linnaeus, 1758) (feketelábú cirpelőfutó)

Hazánkban elsősorban a hegyvidék hűvösebb részeinek lakója, főleg bükkösben gyűjtötték. A dombvidéken több esetben patak menti égerligetben, de erdei

fenyvesben, akácosban, sőt almaültetvényben is megtalálták, de mindenütt csak kis példányszámokban gyűjtötték (Kutasi – Sár 2010). Ragadozó, röpképtelen faj, amely főleg házas csigákkal táplálkozik. Pécsről az Éger-völgyből és Lapisról van irodalmi adata (Tallósi et al. 2006). Vizsgálatuk során vízparti területekről egy-két példányban került elő.

Előfordulásai: Kővágószőlős: Kajdacs-víz, Virágos-völgy; Kővágótöttös: Sás-völgy; Pécs: Szuadó-völgy és Rákos-völgy környéke

Ophonus sabulicola (Panzer, 1796) (homoki bársonyfutó)

Kevés hazai előfordulásáról tudunk, ezek zöme a Dunántúl területére esik. Az Alföldről csak néhány adata ismert (Szél 1996). Főként magevő, gyakran ernyősvirágzatú növények virágzatában táplálkozik (Kirschenhofer 1989).

Előfordulása: Kővágószőlős: rekultivált terület (erdőszél)

Stenolophus steveni Krynicki, 1832 (Steven-turzásfutó)

A 90'-es évekig Magyarországon csak néhány régi adatát ismerték, ezért a Vörös Könyv a fajt hazánkból eltűntnek tekintette (VARGA et al. 1989). 1995-től azonban több új hazai lelőhelye vált ismertté, elsősorban a Bakonyban. Előfordulásai meleg-száraz területek vízhez közeli régióira esnek, ahol agyagos-humuszos, kötött vízparti talajokon találták őket (Kutasi 2007). A Dél-Dunántúlról korábban nem ismertük az előfordulását. 2013-ban a záportározó szélén, 2019-ben pedig a Kajdacs-tó partján gyűjtöttük.

Előfordulásai: Kővágószőlős: Kajdacs-tó, Záportározó

A vizsgálatok során más bogárcsaládok védett fajait is megtaláltuk. Mivel ezek adatai a természetvédelem számára fontosak, ezért ezúton közöljük az előfordulásukat.

További védett bogarak

RHYSODIDAE (állasbogarak)

Omoglymmius germari (Ganglbauer, 1892) (fogasvállú állasbogár)

Pécs: Mihály remete-forrás környéke

LUCANIDAE (szarvasbogarak)

Aesalus scarabaeoides (Panzer, 1794) (szőrös szarvasbogár)

Pécs: Szuadó-völgy&Rákos-völgy környéke

Dorcus parallelipedus (Linnaeus 1758) (kis szarvasbogár)

Kővágószőlős: Kajdacs-víz, meddőhányó (tölgyes), rekultivált terület (nyaras), Virágos-völgy; Kővágótöttös: Csetre; Pécs: Éger-völgy, Szuadó-forrás, Szuadó-völgy és Rákos-völgy környéke

Lucanus cervus (Linnaeus 1758) (nagy szarvasbogár) – közösségi jelentőségű, Natura 2000 jelölőfaj.

Pécs: Éger-völgyi-tó, Keleti légakna; Kővágótöttös: Sás-völgy; Orfú: Szuadó-völgytől nyugatra levő gerinc

Platycerus caraboides (Linnaeus, 1758) (kis fémesszarvasbogár)

Pécs: Szuadó-völgy és Rákos-völgy környéke

SCARABAEIDAE (ganéjtúró bogarak)

Copris lunaris (Linnaeus, 1758) (közönséges holdszarvú-ganéjtúró)

Abaliget: Nyáras-völgy

Gnorimus variabilis (Linnaeus, 1758) (nyolcpettyes virágbogár)

Abaliget: Nyáras-völgy

Oryctes nasicornis (Linnaeus, 1758) (orrszarvúbogár)

Abaliget: Nyáras-völgy

Protaetia affinis (Andersch, 1797) (smaragd zöld virágbogár)

Pécs: Rózsa-völgy

CUCUJIDAE (Lapbogarak)

Cucujus cinnaberinus (Scopoli, 1763) (Skarlátbogár) – Közösségi jelentőségű, Natura 2000 jelölőfaj.

Kővágószőlős: Kajdacs-víz, Virágos-völgy; Kővágótöttös: Sás-völgy; Pécs: Szuadó-völgy (Szunyola)

TENEBRIONIDAE (gyászbogarak)

Blaps abbreviata Ménériés, 1836 (déli búzbogár)

Kővágószőlős: rekultivált terület (erdőszél)

Pedinus hungaricus Seidlitz, 1893 (pannóniai gyászbogár)

Kővágószőlős: rekultivált terület (erdőszél)

PYROCHROIDAE (Bíborbogarak)

Schizotus pectinicornis (Linnaeus, 1758) (kis bíborbogár)

Kővágószőlős: Virágos-völgy

CERAMBYCIDAE (cincérek)

Cerambyx cerdo Linnaeus 1758 (nagy hőscincér) – Közösségi jelentőségű, Natura 2000 jelölőfaj.

Cserkút: Jakab-hegy; Pécs: Keleti légakna, Rózsa-völgy

Dorcadion fulvum (Scopoli, 1763) (barna gyalogcincér)

Kővágószőlős: rekultivált terület (erdőszél)

Herophila tristis (Linnaeus, 1767) (selymes alkonycincér)

Kővágótöttös: Petőcz-akna; Pécs: Keleti légakna

Morimus funereus Mulsant 1863 (gyászscincér) – Közösségi jelentőségű, Natura 2000 jelölőfaj.

Abaliget: tavak mögötti erdő

Rosalia alpina (Linnaeus 1758) (havasi cincér) – Kiemelt közösségi jelentőségű, Natura 2000 jelölőfaj. Előfordulásai: Hetvehely: Radó; Pécs: Szentkúti-völgy

Theophilea subcylindricollis Hladil, 1988 (hengeres szalmacincér)

Kővágószőlős: rekultivált terület (erdőszél)

Összefoglalás

A vizsgálataink során gyűjtött 144 fajból kilencet korábban a Mecsekből még nem közöltek. A kimutatott fajsám a hazai futóbogár fauna 27, a Mecsekből eddig közölt fajoknak pedig mintegy 40 százaléka. A megtalált futóbogarak közül 18 hazánkban védettséget élvez, valamint további 19 más családba tartozó védett faj előfordulását is regisztráltuk.

Összességében 37 védett bogárfaj adatait ismertettük a Nyugat-Mecsekből, melyek között öt Natura 2000-es, közösségi jelentőségű fajt találunk: *Lucanus cervus*, *Cerambyx cerdo*, *Cucujus cinnaberinus*, *Morimus funereus*, *Rosalia alpina*.

Köszönetnyilvánítás

A közös terepezésekért és a mintavételezés segítéséért Kovács Attilának és Sinigla Mónikának tartozom köszönettel. Rechner Szilviának pedig a minták gondos válogatását köszönöm. Kovács Tibort és Csabai Zoltánt a Magyar Biodiverzitás Napok cserkúti szervezéséért illeti köszönet. A kutatásban részt vevő kollégáknak is köszönöm a hozzám eljuttatott bogarakat.

Irodalom

- HORVATOVICH S.* 1991: A Keleti-Mecsek futóbogarai. Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 35 (1990) 5–12.
- KIRSCHENHOFER, E.* 1989: Carabidae. In: Koch, K. (ed): Die Käfer Mitteleuropas, Ökologie 1. Goecke & Evers, Krefeld. 15–107.
- KUTASI CS.* 2007: A steven turzásfutó (*Stenolophus steveni* Krynicki, 1832) Magyarországi elterjedése és élőhelyei (Coleoptera: Carabidae). Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis 24 (2007) 81–86.
- KUTASI CS.* – *SÁR P.* 2010: Futóbogarak a kétújfalui vörös tölgyesből (Baranya megye) (Coleoptera: Carabidae). e-Acta Naturalia Pannonica 1 (2010) 199–204.
- LUDWICZAK, E.* – *NIETUPSKI, M.* – *KOSEWSKA, A.* 2020: Ground beetles (Coleoptera; Carabidae) as an indicator of ongoing changes in forest habitats due to increased water retention. PeerJ 8:e9815
<https://doi.org/10.7717/peerj.9815>
- MERKL O.* 2003: Bogarak. Futrinkák, cincérek, katicabogarak és más bogárcsaládok a Kárpát-medencében. Budapest 2003.
- RAINIO, J.* – *NIEMELÄ, J.* 2003: Ground beetles (Coleoptera: Carabidae) as bioindicators. Biodiversity and Conservation 12 (2003) 487–506
<https://doi.org/10.1023/A:1022412617568>

- SÁR J. – DUDÁS GY.* 2002: Bogárközösségek (Coleoptera) vizsgálata pionir és rekultivált élőhelyen. *Natura Somogyiensis* 3 (2002) 35–43.
- SZÉL GY.* 1996. Rhyssodidae, Cicindelidae and Carabidae (Coleoptera) from the Bükk National Park. *The Fauna of the Bükk National Park* 159–222.
- SZÉL, GY., RETEZÁR, I., BÉRCES, S., FÜLÖP, D., SZABÓ, K. & PÉNZES, ZS.* 2007. Magyarország futrinkái. In: Forró, L. és Mahunka, S. (szerk.): *A Kárpát-medence állatvilágának kialakulása*. Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest, 81–106.
- TALLÓSI B., SZÉL GY. & PURGER J. J.* 2006. A Mecsek és környékének állásbogarai és futóbogarai (Coleoptera: Rhyssodidae, Carabidae). *Folia comloensis* 15: 51–114.
- VARGA Z., KASZAB Z. & PAPP J.* 1989. Rovarok – Insecta. In: Rakonczay Z. (szerk.): *Vörös Könyv. A Magyarországon kipusztult és veszélyeztetett növény- és állatfajok*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 178–262.